

פסח תשנ"ו, ור' יחיא נפטר בג' באדר תשנ"ט.

בב"י: עדויות בני המשפחה; גברא, ר"ד משרקי, ע' י"ד.

גברא, דוד בן מרי יצחק

מרי הישוב סוד ורב העיר יבנה, מאה כ'

מרי דוד גברא נולד בעיר סוד בשנת תרס"ד (1904) בערך, לאביו מרי יצחק - בעל הנסים - שהיה המרי של העיר. אחיו המבוגר יותר הוא מרי יחיא (ע"ע). למד תורה אצל אביו מרי יצחק ואצל סבו מרי יצחק גברא, והיה כשרוני במיוחד ויועד להיות מרי הקהילה. מצבו הכלכלי היה מצוין, היה סוחר גדול

בעיקר בקפה והיו לו נכסים רבים. בשנים שלפני העלייה לארץ, לאחר שאביו הזקין, שימש רב הקהילה והמנהיג יחד עם מרי אברהם יעקב גברא. היה בעל זיכרון פנומלי, בקי עצום בהלכות ובלשונות הרמב"ם בע"פ, משניות, מדרשים, הלכות ועוד. היו בידיו מסורות שקיבל בע"פ מרבותיו שחלקן לא נמצאו בספרי הדפוס. בנוסף לכך היה חריף ובעל ידי זהב שהצליח בכל מעשי ידיו.

הוא היה מנהיג טבעי וארגן את הקהילה היהודית בתימן. סמוך לעלייה מכר את כל רכושו, וקנה כמות גדולה של זהב, ומימן מרכושו הפרטי את עליית חלק גדול מבני העיר, ואף הלווה כסף למשפחות רבות מהאזור, כגון משפחות: באסל, אשרף ועוד. השטרות עדיין בידי בנו. היה זה אך טבעי שיסייע בעלייה, שכן פרנס גם בתימן משפחות רבות שמצבן היה קשה, ואף הזמין ופרנס ת"ח מחוץ לעיר שיבואו ללמוד תורה עמו בצוותא.

בשנת תש"ט (1949) עלה עם כל משפחת גברא ושהה במעברת עג'ור, שבין בית שמש לבית גוברין, מקום שסבל רבות מהמחבלים ומהפדאיון. מנהיגותו באה לידי ביטוי רב במחנה, שכן הצרכים של העולים מבחינה דתית וחמרית לא תאמו לרצון הממסד. באופן אישי בנה מקווה במחנה. הדבר לא מצא חן בעיני הממסד, והלשינו עליו לרבנים הראשיים, שבאו לבקר והתפעלו מההבנה וההתמצאות בבניית מקווה, למרות שבתמן

לא בנו מקווה כפי שמקובל בארץ. הרבנים הראשיים הזמינוהו למשרדי הרבנות, שם בחנו אותו והסמיכו אותו שוב לרבנות.

היו לו מאבקים קשים עם הממסד, כולל ויכוח עם בן גוריון על הצרכים הדתיים והגשמיים במחנה. הוא היה מנהיג במעברת עג'ור, ומכתבו לסוכנות היהודית מיום ו' בכסליו תשי"א (1950) פורסם ע"י חיים צדוק בספרו "מן המיצר". במכתב הוא דורש ומבקש שלא יפנו אותם מעג'ור. הוא כותב, כי עזבו רכוש רב בתימן, ולאחר שבאו לעג'ור, שהיה מלא נחשים ועקרבים וקוצים והכשירו את האדמה, רוצים לפנות אותם. לשונו קשה ותקיפה במיוחד, בעיקר על הזלזול ביהודי תימן:

"אם תאמרו שאין לנו חלק בארץ ואנחנו לא יהודים, מוטב שתחזירו אותנו לתימן מבלי לזלזל בנו... ועכשיו כל המחנה מחליטים שלא ילכו משם אלא ישבו בזה הכפר... ואם אתם רוצים להניח אותנו - מוטב שתהרגו אותנו ולא תוציאו אותנו מפה..."

חתומים חברי ועד עג'ור: מרי דוד יצחק ג'ברה, ר' יצחק צדוק מנשה, ר' שלמה חיים קרואני ועוד שמונה אישים. מאבקו נשא פרי רק באופן חלקי, ולאחר מספר חודשים עזבו כל משפחת גברא את עג'ור לטובת מחנה זרנוגה שברחובות, וחלק מיהודי ביחאן עזבו למרכז הארץ.

במחנה עג'ור נפטר אביו הצדיק מרי יצחק ונקבר שם, ולמרות כל הנסיונות להעביר את קברו לא עלה הדבר יפה. לאחר כשנה וחצי בעג'ור עבר לגור בעיר יבנה, נבחר באופן טבעי להיות הרב הראשי, ארגן שיעורי תורה, עסק ברפואה טבעית ולאנשים רבים שפנו אליו סייע בעידוד, בריפוי ואף בכסף. ביבנה התפרנס מכתביט ספרי סת"ם ואף בזה עשה חיל.

היה לו אופי חזק. הוא לא סבל ליצנות ובדיחות, וכן לא אהב לשבת בחברת אנשים שלא עסקו בלימוד תורה או בפעילות ציבורית, בטענה שהם מבזבזים את זמנו. כאות הוקרה על פעילותו הרבה בעיר יבנה קיבל את אות יקיר העיר יבנה. בנו, הרב יחיאל גברא, שימש רב בניו יורק ובקליפורניה והיום רב אזורי בגדרות.

באחד עשר השנים האחרונות לחייו היה משותק, ונפטר בשבת זמן המנחה, כ"ה באב תשמ"ו (1986).

בב"י: בנו, הרב יחיאל גברא - רב אזורי גדרות; גברא, ר"ד משרקי, ע' ט"ו; חיים צדוק, מן המיצר, ע' 464, שלום להב, קהילת יהודי ביחאן, ע' 164-165.

גברא, יוסף

דיין, סוד - מרכז תימן, מאה י"ט

מרי יוסף גברא נולד בעיר סוד מצפון לצנעא מהלך יום הליכה מצנעא, בשנת תק"צ (1830) בערך. הוא שימש

(1870) בערך. למד תורה אצל חכמי העיר, ובמחצית הראשונה של המאה העשרים שימש מרי העיר. בנו הם מרי יחיא (הבכור) ומרי דוד שסייע בידי אביו בהנהגה, ואף שימש רב העיר בשנים שלפני העלייה, סמוך לפטירת אביו.

הוא היה צדיק גדול, בעל מופת ונסים, וסביבו נקשרו נסים ונפלאות הן בחייו והן במותו. רבים היו באים אליו להתרפאות. עלה לארץ עם כל המשפחה בעלייה הגדולה, ושהה במעברת עגור בין בית שמש לבית גוברין. בתקופה זו בנו מרי דוד היה המנהיג.

בשנת תשי"א (1951), מספר חודשים לאחר העלייה לארץ, נפטר ונקבר בסמוך, בשטח הפתוח שליד צריפי המגורים. לאחר שהדבר נודע לממסד ניסו להעביר את הקברים ובעיקר את קברו מאזור זה שהיה מאוכלס בהמשך, אך ללא הצלחה. כל המאמצים שעשו לא הועילו. בהמשך גרה שם משפחת יצחק אהרן, מיוצאי כורדיסטאן, כרבים מתושבי המושב כיום. הקבר נמצא עד היום בחצר ביתו, ואף הוא מספר על נסים שהיו במקום, קודם שנודע למשפחה שנקבר שם מרי יצחק גברא. עזים שנקשרו במקום מתו ללא סיבה הגיונית, ניסיונות ליישור השטח לא צלחו, פעם נשרף הטרקטור והנהג ניצל בנס, פעם נוספת הטרקטור התהפך ועוד. לאחר שנכשלו כל ניסיונות הפינוי, נודע למשפחה כי בגינה קבור צדיק, פסקו הניסיונות, והחלו להכיר בעובדה כי צדיק טמון בגינתם. מאז החלו להתייחס למקום כאל אתר קדוש, ורבים מיוצאי כורדיסטאן עד היום עולים לקברו ומתפללים להצלחה. נסים נוספים כתב שלום להב בספרו על יהודי ביחאן.

בב"י: גברא, ר"ד משרקי, ע' ט"ו; עדויות משפחת גברא; שלום להב, קהילת יהודי ביחאן, ע' 160-188; גלעד צדוק, לבניכם ספרו, ע' ק"ז - קי"א.

גברא, ראובן בן יצחק

חכם ומנהיג, ציפאן, מאה י"ח-י"ט

מרי ראובן בן יצחק גברא הוא החכם הקדום ביותר הידוע לי ממשפחת גברא. הוא נולד במחצית השנייה של המאה הי"ח כנראה. לא ידוע היכן. הוא שימש בתחילת המאה הי"ט מרי או מנהיג הקהילה. הוא ידוע לי מתוך חתימה על כתובה, כדרכם של גדולי הרבנים והמנהיגים לחתום על שטרות, כתובות וכדומה. הכתובה היא מהישוב ציפאן בשנת תקע"ג (1813) לזוג שלמה בן שלמה וצינייה בת עואץ. יתכן והיה רק עד.

עפ"י המסורת שבידי זקני המשפחה, הכינוי גברא למשפחה ניתן לפני כמאתיים שנה בלבד, ומשמעותו אג"ב - אפר. עפ"י המסורת, בני המשפחה היו ילדים

דיין בבי"ד שהיה בעיר, במחצית השנייה של המאה הי"ט, בראשות מרי שלום בן יחיא גברא. בי"ד זה לא היה ברציפות בעיר, ובמחצית הראשונה של המאה העשרים לא היה קיים בי"ד. עסק רבות בלימוד הקבלה ואף עסק רבות בקבלה מעשית ואסטרולוגיה, וכונה מרי יוסף "בעל החפץ".

נפטר בעיר סוד לקראת סוף המאה הי"ט.

בב"י: גברא, ר"ד משרקי, ע' י"ד; דודי ר' שלום ז"ל.

גברא, יחיא בן מרי יצחק

חכם, סוד-ראשון לציון, מאה כ'

מרי יחיא בן מרי יצחק גברא נולד בעיר סוד ביום ה' באדר ברנ"ט (1899). את תאריך הלידה שלו מצאתי כתוב בשולי כת"י של שתילי זתים. יחוסו המלא הוא: ר' יחיא בן מרי יצחק בן יצחק בן דוד בן שלום בן יחיא בן שלום המכונה אלג'ברא.

הוא למד תורה אצל חכמי העיר, הוסמך לרבנות והיה מחכמי העיר. עלה לארץ בעלייה הגדולה, והתיישב בעגור שליד בית גוברין עם כל משפחתו. אביו, מרי יצחק - בעל הנסים, נקבר בעגור, ומשם התפרדה החבילה. אחיו מרי דוד, שהיה המנהיג, עבר לגור ביבנה ושימש רב העיר, ואילו ר' יחיא עבר לגור בראשון לציון בשנת תשט"ו (1955), שם הקים לו מרכז רוחני ובית כנסת "נחלת יצחק" ע"ש אביו.

לפרנסתו עסק בחייטות בתימן, ובכתיבת ספרי סת"ם בארץ, וכן ברפואה טבעית. היה תם וירא שמים. רבים היו באים לקבל ברכה.

הוא היה מתוסכל מאוד מהמצב הרוחני בארץ כפי שרבים מחכמי תימן הרגישו. הוא התנגד לממסד שכפה על היהודים לעזוב את המורשת המפוארת של יהודי תימן. הוא הרגיש בא"י כמו בגלות, וידוע היה הפתגם שהיה נוהג לומר: "גלות בידי ישמעאל ולא גלות ביד ישראל", דהיינו, עדיף להיות יהודי אמיתי גולה בתימן ולא להיות גוי דובר עברית בארץ ישראל. רעיון זה שמעתי גם מחכמי תימן נוספים. בנו הוא הרב ישעיה גברא, רב, שוחט ומוהל בראשלי"צ.

נפטר בראשלי"צ ב' בשבט תשנ"ב (1992).

בב"י: גברא, ר"ד משרקי, ע' י"א; תהלים - תפארת יחיא שהוקדש לזכרו; עדויות בני משפחה; כת"י שתילי זתים.

גברא, יצחק בן יצחק

רב עיר ומקובל, סוד - מרכז תימן, מאה י"ט-כ'

מרי יצחק בן ר' יצחק גברא נולד בעיר סוד בשנת תר"ל